

սակարգը քան ծառաներն ու սպասա-
ւորներն խմբակները: Բնակարարաց
մասին ևս լրագրողներու մէջ յայտա-
բարութիւն չկար, որով վարչութիւնը
կորցնում է իւր չափը:

Կիրակի, հոկտեմբերի 15-ին տեղի
կունենայ Քիֆիսի ձիարաւի ընկերու-
թեան ներկայ տարուայ երկրորդ ձիար-
չաւը: Ժամը ճիշդ 2-ին կսկսուի ձիար-
չաւը:

Վաղը, կիրակի, հոկտեմբերի 15-ին
քաղաքին ս. Նշան եկեղեցում պատա-
րագից յետոյ կը կատարուի նոյն եկե-
ղեցու գաւթում դրոշմող հայ կանանց
ընկերութեան դարձող բարերարների
հոգեհանգիստը, իսկ այնուհետև դարձող
հաշիմում տեղի կունենայ աւարտող
աշակերտների բարերարաց խումբիւնը:

Հանդէսին ներկայ կարող են լինել հա-
յոց կանանց ընկերութեան և ոչ-անդամ-
ներ:

Իշխանադուտը Ա. Մ. Թումանովան,
որ վրայ զբաղւած էր մէջ յայտնի
է իւր ֆրանսերէնից փոխադրած ման
կական դրքերով, թոյլտուութիւն է ստա-
ցել Քիֆիսում վրացերէն «Ճեղքի» (Արա)
անունով մանկական թերթ հրատարա-
կելու: Այդ թերթը, տեղական թերթի-
րի ասելով, ամբողջ երկու անգամ է հը-
րատարակուելու:

Քիֆիսի դատական պալատի չըջանի
եղբուհայ հաւատարմատար Ա. Յ. Աս-
րաբէկովը Պետերբուրգում հրատարա-
կել է «ուսերէն» հրատարակած օրհնագրու-
թեան ներկայ դրութիւնը: Վերադառնալով
մի զրկով Քիֆիսի դատական պալատը
անսկիւրով, որ Ասրաբէկովի յիշեալ
գրութեամբ ստացող հանգամանքներ
են պատժում, որով դատական պալա-
տի անդամների գործունէութիւնն է ա-

միջոցով աւելին քանք և հողային աշ-
խատանքի համար է կարծիքը, մօտ
5½ միլիոնը մետաղական մասի համար,
մօտ 200,000-ը փայտի նեղուկների հա-
մար, մօտ 240,000-ը՝ ապակու համար,
մօտ 80,000-ը՝ յատակի պարիկների հա-
մար, մօտ 34,000-ը փայտի գործերի հա-
մար, 182,000-ը ապակի գործերի համար,
256,000-ը գիւղի մասերի համար,
158,000-ը նկարների համար, 190,000-ը
անասնաբու ծախսեր են և 192,000-ը
չինուկ համար: Գարեջրի մի կողմէն
չինուկ են մի շարք ծխնեղանքներ, որ-
ոնք ծառայում են ներսի միջնանային,
որոնց վառարաններն ամեն մի ժամում
մօտ 500,000 կիլոգրամ շոյի աւաղա-
րուկ ոյժ ունին և 32 շաբաթական մե-
քենաներ են բանեցնում 2,600 ձիու
ոյժից աւելի: Շատ բնական է, որ մի
այսպիսի չափով չինութիւն ոչնչաց-
նելը մեծ ցաւ պիտի պատճառէր շատե-
րին և ահա այժմ արդէն որոշուած է,
որ աշխարհամեջէից յետոյ զաւանձու-
միւնի մնալ, մասնաւորապէս որ նրա գոյու-
թիւնն աւելցող չէ և կարող է օգտա-
կար գործադրութիւն ռոտանայ, նամանա-
ւանդ որ մտադրութիւն էայ Պարիզը
արևմտեան Ներսիսային համար տարեկան
տոնախմբաւանոց դարձնել տարուայ մի
որոշեալ ժամանակուս:

Մերկանների պալատը—աշխարհիս չը-
րաչափերաների մոլորածուն է և միանա-
գամայն մարդկային հարապիտութեան
և հարապիտութեան զիւթական մարդի-
քը, որ կապուած կաշխատող է բնու-
թեան բոլոր գոյութիւններն իւր հա-
ճողին ծառայեցնելու համար: Սէջ այդ
անպալի և թիթի օղջ, որ ամեն մի
բոլոր մեր թիթերի մէջ չըջան է անուս,
այստեղ ահաւելի ոյժ է դարձնել և հա-
մայն տեղեկեցող գրգռելու ընդունակ
տարր: ահա այդ անպալի փուրը, մի
դոյլ փուրը, որ մենք ամեն օր գործ ենք
ածում եւ ս բռնաբաւ համար, մի հա-

րատարուում և ք գրքի մէջ թոյլ են
տրուած վերադարձնող դարձուածները,
անարգանք դէպի դատական որոշում-
ներն ընդհանրապէս և դէպի Անդրկով-
կասեան դատարաններն մասնաւորապէս:
Այդ պատճառով ալ. Կարաբէկովի դէմ
դատ է սկսուած անուանարարութեան
(գիֆթամայիս) համար մեղադրելով նրան
Գաղը, յանցանքի գործում տեղի հա-
մանաւ, սկսուած է Պետերբուրգում:
Նոյն տեղի դատական պալատի դատա-
խաղի միջոցով: Բացի այդ, դատական
պալատի աւագ նախագահ Ս. Ս. Գոն-
չարովը արդարադատութեան միջնորդին
ի դատութիւն և կարգադրութիւն յայ-
տարարած է, որ յիշեալ գրութեան
մէջ ալ. Կարաբէկովը իրեն թոյլ է տուել
պետական սենատի հասցէին ևս անտե-
ղի դարձուածքներ գործածելու, սենա-
տի՝ որ պետութեան մէջ բարձրագոյն
վճռաշինք ատենան է ևս որովհետեւ ալ.
Կարաբէկովը իւր կողմում Քիֆիսի
նահանգական դատարանի, որ սոյն դի-
պլոմում երգուեալ հաւատարմատար-
ների խորհրդի տեղն է բռնում, իրաւա-
տութեան տակ է գտնուում, ուստի նրա
վարուելը կարգադրական կողմից
ընենելու համար, «ԿԱՅ»-ի ասելով, յայտ-
նուած է և յիշեալ դատարանին:

Քիֆիսի նահանգական դատարանի
անդամ Ն. Ա. Պետրովը միևնոյն պաշ-
տօնով փոխադրուած է Բիգա, ուր պիտի
մասնակցի Օստրէյեան նահանգներում
դատական վերափոխութիւններ մտցնե-
լու գործին:

Հոկտեմբերի 11-ին իւր բնակարա-
նում յանկարծամահ է եղել փոխ-գնդա-
պետ Ա. Գ. Անդրեւիչը: Երբ դիակը
տարել են Քիֆիսի քաղաքային հիւան-
դանոցը:

Կիրակի օրերը խանութ փակելու մա-
սին կարգադրութիւնը վերաբերում է

աւարակ լծակի միջոցով համարձակ մը-
ցում է օդի հետ, չլիւնելով նրա արտա-
դրած շոգու: միջոցով շարժող անշունչ
նշաւորներն, գաղը, էլիքորական հո-
տանքը... Մտնում են ներս—են յան-
կարծ դժոխային աղմուկի մէջ ընկնում
միանդամից—չարժում են ահալին ա-
նիւններ, դառնում են դրանակներ, բա-
րախում են ատամնաւոր անիւնների մի-
մեկնց աղուցած ախի՝ կատաղաբար
իրար ըմբերացնում—ասեմ թէ ուղում են
բզկուել: կտորկտոր անել միմեկնց,
չըլում են անոթներն ու կտորները, կո-
տորում են, կտրատում նորից ձուլում:
նորից կտորում են նոր իրեր պատրաս-
տում: զրկում է զաշիմը, օղջ անդա-
դար չարժման մէջ է և մերթ մեղմիկ և
մերթ սաստիկ քամու հոտանքն անց-
նում են, իրար կտրում, իրար ոչնչաց-
նում: Խուռն բազմութիւնը վերնում,
անուաղաք չըլուն դանդաղաչարժ կա-
մուրջների վրայ հաւաքուած՝ հետաքը-
րութեամբ դիտում է այդ ամենը աղ-
չութեան գանչերը, դարձաչարժ և հըն-
ճուածքի խառն ձայներ բաւում են ամե-
նորեք: Եւ էլ ուղում տեսնել—ամեն
ինչ կայ այստեղ և այժմ՝ բաղնախոսակ
գործիքների, մեքենաներով, նրանց բա-
ցարութիւններով և գործադրութեամբ:
Ահա մի փոքրիկ գործիք, որի ահալին
թիւերը չարժում են արագօրէն, պարօ-
ւում են դանակները—նրանց վրայ փա-
թեթում է անոթի մէջ մի ինչ-որ
լիւն ընկնելով մեքենայի ժանիքների
տակ, մանր կտորների է բաժանուում մի
ծայրը արում է՝ միւսը դիտանում և ա-
հա ձեռք գնդապետը պատրաստ է, ամեն
մի փայլեան հաղարուտը գնդապետները
տեղադրարար թափում են աւանձին
աւանքներ մէջ—միւս առ գործածելը,
բոլորովին պատրաստ է դաւ Ահա մի
ուրիշ նոյնպէս փոքրիկ գործիք, մի կող-
մից դարում են փայտի կտորներ, ու-
րոնք յղկում են մանր, բարակ չիւսե-

նաւ այն վարալիւրաններն, որոնք արդ-
եւ զարդի զանազան առարկաներով ա-
ռուաւոր են անում, մինչդեռ մնացեալ
ապրիլներն ու վարալիւրանները բաց
են անում իրենց խանութները: Այժմ
ինչպէս լսել է «ԿԱՅ»-ը, այդ խանութ-
ները գործակատարները խնդրամտոյց
են եղել Քիֆիսի ար. քաղաքապետին,
որպէս զի կարեւոր կարգադրութիւն անէ
իրենց կաշիկների օրերը աշխատանքից
ազատ լինելու արտօնութիւնն փայլել-
ու համար, ինչպէս այդ փայլում են
միւս գործակատարները:

ԲԱՆՈՒՄ.—Անցեալ կիրակի կաշո-
ցաւ գործակատարների ժողովը, որ բաշ-
կացած է 27 հոգուց: Կային Գաւ ար-
հեստներն և ուսանողներ, որոնք
նոյնպէս փախաղում էին մասնակցել
կաղմուկի ընկերութեան: Ժողովը չկա-
յացաւ՝ կանխօրէն ուսումնարանի դա-
շինքում հաւաքուելու համար ուսումնա-
րանի վարչութիւնից թողաւ թիւն ստա-
ցում չլինելուն պատճառով: Արդուեց,
որ իւրաքանչիւր դատակարգ առաջիկայ
ժողովին, որ կայանալու է այժմ կիրակի
Մարգ. Բեկ. դաշինքում, ներկայացնել
ցանկացողների ցուցակը:

Կիրակի, 11-ին տաղանքների
յարձակման և ներթուրելու: Յանցադո-
ւութիւնը կատարում է Նիւմա և Խու-
դատ կայաւորների միջև, վերջինից 14
վերստ հեռու: Աւաղանները պատույն
ձիերը տարել են, պատույն պարիերը
պատուստել և բոլոր թիզակցութիւնը
ցիր ու ցան ցրում է ճանապարհի
վրայ: Առաւազանի սպասարկն ծառայո-
ղի մասին տեղեկութիւն չկալ: Գաւա-
ռուական անոթային գնացել է զի-
պուածի տեղը: Արժում է, որ առա-
դակներն անաւառութեամբ փա-
խաղան—տաժանակիր աշխատանքի
դատապարտուածներն են:

րի բաժանում և դուրս են գալիս պատ-
րաստի առաւելորդներ, կամ եթէ կա-
մանում էր, կարող է պատրաստել նաեւ
լուցիկ: համար բարակ տաշիկներ: Ահա
մի ուրիշ գործիք են, որը նոյն փայտից
փորտանման Նիւմա է պատրաստում—
փախուկ առաւելական դարձանալով
տեսնում են, թէ ինչպէս պիտի փայտի
կտորանքը դաժաւ բարակ թիւի ձուլի,
փորտանման էր, որը կարող են տեսնել
և լինել բարձի, անկողնի, փափուկ կաշ-
կարտների մէջ—էստե և յարմարուոր:
Ահա մի բարդ գործիք, գտնում են ա-
նիւնները ախիքը, պտուտի են գնանկ-
ները, արցնելը, տեսնում են, թէ ինչ-
պէս մի փայտի հաստ կտոր գրին մե-
քենայի կտորի կողմից, չարժուեց մեքե-
նայի կտորը և իւր մէջ կանցն նրան,
ահա նա փոքր ինչ կոկոսած, մի ինչ որ
մարդի ձեւ ստացած... կիլին անհետա-
ցաւ, կիլին երեսը—այդ արդէն բոլոր-
թովին նման է մարդիկ, զա խօ մեղ ծա-
նօթ հոռութեան մի զինուոր է իւր
դրացով, դիտելով և բոլոր մասերով
կարճալի կերտած: Մեքենայով չար-
ժում է այս պտուտակը, քաշում է միւս
անիւնը, հուզ տալիս դուրանակը և ահա
մի ուրիշ փայտի կտորի կտոր ձեւ ա-
ռաջ մի այլ արձանի՝ փոխադրուած
դուրս կկաւ: Ահա մի ուրիշ գործիք,
աշաղին անիւններ, աշաղին կաթնու, ա-
հալին անօթի—չարժում են բոլորն էլ
չարժում է անօթի մէջ մի ինչ-որ
փոխարձանի հիւթ, խառնում է, սպի-
տակում, ժողում է գնդաձե չլիւնի մէջ,
կիլին խառնում պտուտակ, ուստի չում
և ահա արդէն ձեռք համար պատրաստ
է ամենապատուական, հոտաւ, օճա-
ռը, որ ընթոյշ տիկնանքի արդուադրի
զիւստու պիտուքներից մէկը պիտի
կազմէ: Ահա մի ուրիշ, փոքրիկ գործիք,
որ այս աշաղին արդուակի և աշաղինա-
սի մեքենաների մէջ համապատեղի գոր-
ծում է... մետաքս, այն, արհեստական

ԳԱՅՈՒՄ.—Անցեալ կիրակի խան-
անհատների միջոցով է մանում ժողովրդի
մէջ, սակայն մեր ժողովուրդն էլ հաւա-
տարիմ դրում իւր նահապետական սուր-
կանքին, չառ անգամ ինքն իւր ձեռ-
քով է տեսնում այդպիսի անարդարա-
կան անհատների դատը: Այդպիսի մի
դէպը անցեալները պատահեցաւ:

Սեփար գիւղացի 67 տարեկան մի պա-
րան անցեալ տեղեկներին 20 ին գնա-
ցել է Յաջալու գիւղին, որը երկու վերստ
հեռավորութիւն ունի Սեփարից, ծանո-
թացել է աշխաղ մի աչրի կնոջ հետ և,
ինչպէս ժողովուրդն ասում է, անպատ-
ւում է նրան: Այդ բանն փայտից լսած
է եղել բոլոր Յաջալի ժողովուրդը, որ
հաւաքուելով լսելով է ինչեւ պարտին,
մի երկան թոյ կտակել վիզը, բաւական
խաղաղակիլ ու բոլոր ներկայ եղողների
տարեկն ու ձեռքերը համարակ տուել և
պտանալով տուգանք 50 յւ. արձակել է:
Այդ պարտին Վաղայի գաւառում ա-
ռաջակարգ մարդն է համարում և
ունի իւր ընտանիքը, 4 որդի՝ 40, 37, 34
և 25 տարեկան, երեք դուստր և երեք
հարմեր ու թոռներ:

Բաթմալի չըջակցում և նոյն իսկ
Բաթմալի մէջ կեանքների մի անցալու
փարակիչ հեռանդութիւն է երեսն եկել
Արժում են, որ զա կամ ժամանալու է
և կամ սիրիկական անտու: Կամնալով
այդ անտու տարածման առաջն անտու
մտադրութիւն կայ Քիֆիսից անտանա-
րոյժ հրաւիրելու, քանի որ ամբողջ նա-
հանգում, «ԿԱՅ»-ի ասելով, միայն մի
անտանալով կայ:

Աւաղանից աշխարհադպրակ և ճանա-
պարհող Պրոկոպը, որ անցեալները
Սեփարական նրկութեամբ ճանապար-
հողել էր. Ասիայում, հրատարակել է
«Von Neva-Strand nach Samarcand,
Dureh Russland auf neuen Geleisen
nach Jumen Asien» անունով մի գիրք:

մետաքս, տեսնում էր կաթնու, որի մէջ
լցուած է մետաքսի նիւթը, որի բաղա-
դրութիւնն ինչ յայտնի չէ. գործավարը
ածում է այդ նիւթի մէջ կարմիր ներ-
կը և ահա նիւթը կարմիր, ածում է
գեղին և նիւթը գեղին: Հիւթը պղնձ
հորիզոնական խողովակի մէջից կանո-
նաբար, լցուած է սառցարանով պա-
տած մի շարք անոթի ուղղահայաց
դարձած խողովակների մէջ, որոնց ստո-
րին կողմից փոքրիկ ծակից հեղուկի կը-
տորը, որ արդէն բաւական կարծրացած
է և հեղուկ գրութիւնը փոխել, մանկի
վրայ անց կացնում—գուրս է գալիս ու-
ղած գոյնից արհեստական մետաքսը
և փաթկում է զանաւանների վրայ: Այդ
մետաքսը նոյնպէս զինուորական կամ ըն-
դարձակ և աշաղին ջրանցիկութեամբ կապա-
տելու, տունների և զինուորական ան-
տանների հասցնելու նպատակով և հան-
ճարեղ ինժեներներ, ինչպէս է հռչակա-
ւոր մեքենայից Վեալպը, մի քանի
դատաւորութիւններ արեցին: Սակայն
այդ ամենն զեռ. հեռուոր առաջայի
միանով հանդիմ, փոքրեր են լինում
այդ անապատից քանի հարկ է աւելի
պատառ կորուկու, օգուտ քաղելու: Այդ
նպատակով Քիանիական մի ընկե-
րութիւն քանի տարի է արդէն աշխա-
տում է, աշաղին գրած է գործ գրել և
...աւաղուել է: Քիանիական յիշեալ ըն-
կերութիւնն իրեն համար առաջին
նաւաղ գործունէութեան տեղ ընտրեց
ովիւստայն աւաղուած ափից 500 կիլո-
մետր հեռու: Ամենանի հարաւային
կողմում գտնուող Ուեդ-Քիլ կողուած
վայրը, որը մի ժամանակ գտնուելով
այդտեղից հոսող գետի ափին, բոսա-
ւելտ ուխտները էր կազմում և ժա-
ղաբան էր. բայց ժամանակի ընթաց-
քում գետը ցամաքում էր կամ աւելի
լաւ է աւելի կորում է աւաղի մէջ,
գետնի տակ և արարելը սկսում են
հորիւր փորելով աշաղանի ուխտանքի
կենդանութիւնը: Սակայն ժամանակի
ընթացում հորերը խափանում են,
նորերը չեն փորում և ուխտները
կամաց-կամաց ամայն անապատ են
դառնում: Թէ և ճշմարիտ է, Քիանիա-
կան գործերը արանից մտաւորապէս
երեսուն տարի առաջ երբեք արդէն
ժենիլ Թիւսի առաջնորդութեամբ բնիլ

Գիրքը հրատարակուած է յայտնի գիւ-
նական Վալսերի մի առաջարկով, որ
Աւաղանում Ասիային ամենահեռու
գիւնականն է համարում: Գիրքը, մա-
յաբարաբար թերթերի ասելով, դարդա-
րուած է նաեւ 54 պատկերներով ու
քարտէզներով:

ԹԵՂԻՍՆԻՑ.—Թէլիւսում ներկայումս
պարսիկները պատրաստուած են Շահին
ընդունելու: Փաղաքի գլխաւոր փողոց-
ները, որտեղից պիտի անցնի չափը,
զաւարդուած են զրոյաններով՝ պարա-
կական զրոյի վրան, ներքեց չըջա-
պատուած ծաղիկներով:

Չինուորական դասի համար պատրաս-
տուած են նոր զինատ, որով պէտք է զի-
նուորականները զինուորին նորին մե-
ծութեան երաժշտական խումբով:

Պալատի չորս կողմը, կարելի է ասել,
նոր ձեւ և ստացել թէ նոր չինութիւն-
ներով և թէ զարգարանով:

Շահը Թէլիւսին հասարակութեան ու-
սումնարանին տարեկան տալիս է 200
թուման կամ 600 ռուբլի, և գրանցել է,
որ կարողանում է ուսումնարանն առաջ
գնալ և հայերն էլ նրա երախտքը չնու-
սանալու համար ուսումնարանի աշա-
կերտների համար կարել են տուել զգեստ-
ներ և Սալահայից հրաւիրել են Յովհաննէս
վարդապետին, որ աշակերտների խում-
բը տան ընդառաջ Շահին, յուսալով
որ զուցէ մի քիչ էլ հոգնէ, որպէս զի
ուսումնարանն ուրիշ աղբիւրների համ-
գիտի:

Ի հարկէ աշակերտների խումբը տոժո-
ր է մի պարսկական բանաստեղծու-
թիւն:

Այժմ մեզանում ունեն են ձիաբար-
չի պատրաստութիւնը տեսնել, որը յոյս
կայ կարճ միջոցում՝ աշոգուի: Արդէն
քաղաքի կէս մասում տարածուել է ձի-
աբարչի գծերը:

ԲԱՆՈՒՄ.—Շատ անգամ աղբաւ

խոստանալով կրկին դառնալ դրան, և
ահա աշխատում են օգտուել հանդա-
մանքից: Սահարայի անապատը, որ ան-
ժայռ տարածութիւն է կազմում, անօ-
ղուտ և նոյն իսկ միտաւար հողարածին
է կազմում երկրին երեսին: Շատերը,
ինչպէս կապիտան Րուզենը, համարձակ
նոյն իսկ յանդուգն մարքի յոգան աղ-
անապատը ծովի փոխարկելու կամ ըն-
դարձակ և աշաղին ջրանցիկութեամբ կապա-
տելու, տունների և զինուորական ան-
տանների հասցնելու նպատակով և հան-
ճարեղ ինժեներներ, ինչպէս է հռչակա-
ւոր մեքենայից Վեալպը, մի քանի
դատաւորութիւններ արեցին: Սակայն
այդ ամենն զեռ. հեռուոր առաջայի
միանով հանդիմ, փոքրեր են լինում
այդ անապատից քանի հարկ է աւելի
պատառ կորուկու, օգուտ քաղելու: Այդ
նպատակով Քիանիական մի ընկե-
րութիւն քանի տարի է արդէն աշխա-
տում է, աշաղին գրած է գործ գրել և
...աւաղուել է: Քիանիական յիշեալ ըն-
կերութիւնն իրեն համար առաջին
նաւաղ գործունէութեան տեղ ընտրեց
ովիւստայն աւաղուած ափից 500 կիլո-
մետր հեռու: Ամենանի հարաւային
կողմում գտնուող Ուեդ-Քիլ կողուած
վայրը, որը մի ժամանակ գտնուելով
այդտեղից հոսող գետի ափին, բոսա-
ւելտ ուխտները էր կազմում և ժա-
ղաբան էր. բայց ժամանակի ընթաց-
քում գետը ցամաքում էր կամ աւելի
լաւ է աւելի կորում է աւաղի մէջ,
գետնի տակ և արարելը սկսում են
հորիւր փորելով աշաղանի ուխտանքի
կենդանութիւնը: Սակայն ժամանակի
ընթացում հորերը խափանում են,
նորերը չեն փորում և ուխտները
կամաց-կամաց ամայն անապատ են
դառնում: Թէ և ճշմարիտ է, Քիանիա-
կան գործերը արանից մտաւորապէս
երեսուն տարի առաջ երբեք արդէն
ժենիլ Թիւսի առաջնորդութեամբ բնիլ

դատարանը ներկայումս պահանջներն
պատճառով չէ կարողանում բժշկի օգ-
նութեան դիմել: Այդ բանի առաջնա-
նկեւ համար արժ. Նիկիթ ԲՏ. Վեդա-
մանցը ծխակաշանից ժողով կարգին
և անաշտից, որ տարեկան որոշ գու-
մար վճարելով մի բժիշկ վարձին իրենց
ծուխի համար Արտաւոյ բժշկին վճա-
րել 1500 ր. այդ գումարը կը վճարեն
100 առն հարուստները, իսկ աղքատ-
ները ձրիաբար կօգտուին բժշկի օգնու-
թիւնից: Բժիշկը պարտաւոր է զէլ Ե-
միսը մի անգամ յաճախել իւր ծխակաշ-
անի տները: Եւստ լաւ կը լինէր, որ
այն օրինակին հետեւին նաեւ ուրիշնե-
րը, որով հասարակ զատակարար աղա-
տած կը լինէր քարվանդարների
հրէայ հաքիմների զանազան հարկերը:

ՂՈՒՌԱՅԻՑ.—Հոկտեմբերի 10-ին անձ-
նական գործերով տեղւոյն գտնուելով
բաղուստիակ ա. Յակովբ Աղամանը,
այցելեց նաեւ մեր ուսումնարանն և 50
բուլբի նուիրեց յօդուտ ուսումնարանի
աղքատ աշակերտներին: Պէտք է նկա-
տել, որ պարտք տարեկան 100 բուլբի
էլ վճարում է նոյն ուսումնարանի օդ-
արին:

Պետական կալուածների միւնիստրը,
մայրաքաղաքի թիւրքերի աստիճ, պե-
տական խորհրդին մի նախադիմ է մա-
տուցել: Աստիճ ծովի արդիւնաւ տա-
րածութիւնն պահպանելու համար տ-
առնձին գումար նշանակելու մասին:

ՌՈՒՄԱՅԻՑ ԲԵՐԵՐՈՒՄ ԿԱՐԻՈՒՄ ԵՆԻՐ.
—Մտկուայի մանուֆակտուրանե-
րը 800,000 բուլբու գումանքն բաւ-
րակեցն ապրանք են ուղարկել Ալժիր,
ուսումնական ապրանքները Արեւելքում
տարածելու: Նպատակով Նիժ արդու-
թիւն լինի, երկրորդ անգամ աւելի մեծ
քանակութեամբ պիտի ուղարկուի:

—Առաջը հոգիւր ձեւարաններն ի-

րենց տանիքից մի քանիսն ուղարկու-
մն արտասահման: Վեդալիսի, Վեդալի
և ուրիշ համարարաններում վիճա-
կայութեան պրօֆեսորների գաւառա-
տութիւններին ներկայ լինելու նպատա-
կով Աղաբեկոյնները պարտաւոր են ի-
րենց ուսումնարանում աւարկայի գրու-
թեան մասին տեղեկութիւններ հաղոր-
դելու, իսկ վերադառնալուց յետոյ պէտք
է մանրամասն զեկուցում անեն իրենց
արտասահմանեան պարագմուքների մա-
սին և իրենց կարծիքներն յայտնեն: ձե-
ւարաններում միաժամանակ, հոգեբա-
նութիւնն ու արտաքինութիւնն տառն-
դելու նոր միջոցներ գործարկելու մա-
սին:

—Այլ քան տղերանց հովանաւորող
Մտկուայի ընկերութիւնը կանոններ է
կազմել արհեստագործների մօտեցող ար-
դիւնաց պահպանութեան մասին: Այդ
կանոններից հիւղողները պիտի գտնու-
են ինքնակոյն:

ԹՂԱՎԿՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄՕՁԻՈՒ, 2 հոկտեմբեր.—Այս օրը Տեա-
ղիւր լուր բերեց, որ թիւին Ս. Առաջ-
նորդ Նորին Բարձր Արքայութիւն
Վեդալիսի կայսրացու Սուրբաշխարհ ժամա-
նկեր է Մօզլուր: Նա կարծիք կայ, որ
այդ լուր կայմակի արագութեամբ կը-
տարածուէր ամբողջ քաղաքում: Ամեն որ
արտաքին պատու էր իւր սիրած
հովանին:

Այս առթիւ տեղեկին պատրաստու-
թիւններ անուել: Տեղիւն հիւղողներին
բարեկարգիչ հայրը գնաց զնայ առաջ
Պրօֆեսորաց կայսրացու, որտեղիւն
Նորին Բարձր Արքայութիւնը մեզ-
տեղների 26-ին ուղեւորաց զէլի Մօզ-
լուր: Նորին Արքայութեանը տեղե-
ցում էր Ստոլիսայի ա. քան. Դարձի
Դարաշխարհ:

Սուրբ Առաքածամար հիւղողին չքեղ

կերպով լուսաւորում էր. հիւղողը դա-
ւում լուսնում էր ինչ հայ, ինչ
օտաւ և ինչ օտարազգի աշտիւն
բարեկամ լինէ:

Դարձի գրան առաջից միջին հիւղե-
ցու տանգուքները, որի վրայ, վառում
էր կարմիր մաշուդ, կարգով կանգնած
էր հոգեբանութիւնը և երգեցիկ
խումբը իւր խմբակետին: Երկուսն
7 ժամին, հիւղողներին զանգերի բուռն
հնչմամբ, Նորին Արքայութիւնը ժա-
մանեց քաղաք և իջաւ Ս. Առաքածա-
մար հիւղողի առաջ: Կառքից իջնելով
մտաւ դարձի: Հոգեբանութեանը չընա-
պատեցին Արքայութեան և երգեցիկ խումբը
ներդաշնակ ձայնով երգեց «Արախ լը-
շարախանը և Նորին Արքայութիւնը
հանդիսով մտաւ հիւղողին: Պատահա-
ւոր ապագաներն աստիճաց յետոյ օդ-
նեց ժողովրդին և դուրս գալով հիւղե-
ցուց մտաւ կառքը և ուղեւորաց ա. Մ.
Արքայութեան տունը, ուր և պատրաս-
տած էր նրա օթնանը:

Հետեւեալ օրը, սեպ. 27-ին Նորին
Արքայութիւնն այցելեց հայոց երկուն
ուսումնարանները: Արախիւր էր տեա-
նի Նորին Արք. սերը զէլի ուսման
յառաջադիմութիւնը և առհասարակ զէլի
ուսումնարանական գործը: Նորին Արք.
ժամանակ կանգնած իրեն մի ձեռք ման-
կաբարձ զննում էր աշակերտներին: Դը-
րեթէ 3 ժամ ուսումնարաններում մնա-
լուց յետոյ, հետագու ուսումնարանից,
պատուիրելով ուսուցչական խմբին և
երկուսն ներկայանալ իրեն:

Երկուսն 6 ժամին, ուսուցչական
խումբը ներկայացաւ Նոր. Արքայութեան
ուսուցչները բոլորն էլ նոր հրաւիրուած-
ներէն: Նոր Արքայութեանը պարզի վիճակի և
գործերի վրայ խոսելով պատուիրեց ու-
սուցչներին պարտաւոր լով իրենց գոր-
ծով և իրենց ոյժերը նուիրել բառաւ
սիրելի կրթութեան գործին: Վերջում
Արքայութեան առաջ. «ես ներկայ էի ձեր
գաւառութեանը և իմացայ, որ փոք-

նա աւ Էր. ևս հոգեւորում եմ, որ յոյսերս
կիրաւորեմ:

Հետեւեալ օրը, շաա կանոն, Նոր.
Արքայութեան յաճախների ուղեկցութեամբ
ուղեւորաց Ղուրա (Նիկիթ) զէլը, որ
Մօզլուրից մօտ 30 վերստ հեռաւոր-
ութիւնն ունի. այդ զէլին ունի մօտ
300 առն հայ բնակիչ, մի հիւղողի և
միջանաւան տղայաց ուսումնարան մի
ուսուցչով: Նորին Արք. մտաւ հիւղողի
և ապա այցելեց ուսումնարանը: Տեղա-
կան ուսուցիչը մի յարմար հաւ կար-
գաց շարժաւորելով Նորին Արքայութե-
ան զալուստը: Քննեց աշակերտնե-
րին և զոճ արտով դուրս եկաւ ուսում-
նարանից: Հանգստանալու փոքովը ա-
կաններին յորդորեց սիրել հիւղողին և
զարդեց և ուղեւորութեան դարձնել մա-
նուկ սերնդի գաւառարակութեանը: Ե-
րկուսն Ս. Առաքածուրը վերադառաւ
Մօզլուր:

Շարաթ օրը, սեպտեմբերի 30-ին, Ս.
Վեդալիսի զարաւարի տանի օրը, պէտք է
օժուել քաղաքացի մօտ երկու վերստ
հեռու գտնուած հայոց զերկանաւան
մէջ կառուցուած նոր հիւղողին: Նիշ-
պէս ամենայն, նոյնպէս և այս տարի հա-
ւաքում էր այնտեղ ուսումնարանի և
հանգիստանների մեծ լայնութիւն:
Այնտեղ էին բացի հայերէն—այ. փոք-
րամասնութիւնն էին կապուած, և օտեր,
չէրքէղներ, լեւոնապետներ, մասամբ և
փաղեղ, որոնք թէ և կրօնակից չէին, սա-
կայն հաւատով ընդունում են այդ
սուրբ և ամենայն տարի, ա. Նիկիթի
տանի օրը, զալիւ են իրենց կրօնական
ուխտը կատարելու: Առաւօտեան 10
ժամին Նորին Արքայութիւնն քաղա-
քէս ամբողջ հոգեւորականութեան ուղեկ-
ցութեամբ եկաւ զերկանաւանտուն և ու-
շի ուշով քննելով նորակառուց հիւղե-
ցին օժեց: Նոր հոգեւորականութիւնը
դուրս եկաւ դարձի, ուն լուսանկարչի
խնդրանքը հանուցաւ հանդիսի լուսա-
նկարը: Նորակառուց հիւղողին սուրբ

Վեդալիսի անուամբ օժուելուց յետոյ, Նո-
րին Արքայութիւնը պատրաստ մատուց-
ւ. պատրաստի ժամանակ, Նորին Արք-
այութիւնը ըստ պատահի տանին
քաղաք խոսեց և ապա յորդորեց ժող-
ովին լինել սիրով խաղաղ և զործու-
նայ: Յիշեցրեց նրանց, որ ոչինչ
միջոց չենային զարդանքի առաջա-
դիմութեան գործին լայնապէս, նիւ-
թայիս նպատակով: Քաջանակներն
պատուիրեց ծառայել իրենց կրօնին
համաձայն: Պատրաստի աւարտելուց յե-
տոյ Նորին Արք. վերադարձաւ քաղաք:

Երկուսն ժամանաւորութիւնից յետոյ
Նորին Արք. հոգեւորական զատի հետ
ի միասին դուրս գալով ա. Ստեփան-
նոս հիւղողու գաւելը, օրհնեց Տ. Նու-
նէ Վանշ-ի զերկանաւանը իրեն զարդի
հիմնադրել, իսկ առաւօտեան ժամանա-
ցութիւնից յետոյ Ստեփաննոս ձերանի
քաջանայի զերկանաւանը, իրեն հիւղողու
կառուցման նպատակները մինի:

Արեւհեան Նորին Արք. այցելեց հո-
գարարութեան անդամներին, երեց-
փոքներին, քաղաքային զարդը և պար-
զաւորեց սուրբ քաջանակների մինի:
Նորին Արք. մի ամբողջ շաբաթ մնալուց
յետոյ, այսօր՝ հոկտեմբերի 2-ին, առա-
ւօտեան մօտ 4 ժամին թողեց Մօզլուրը
և ուղեւորեցաւ զէլի Վերդուկ, իրեն
առանց թողնելով մեզ ոչինչ և խաղա-
ղութիւնը, իսկ զէլի իւր անձնաւորու-
թիւնը՝ խորին յարգանք:

Թղթակից

ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

ՔԱՂԱԲԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԵՐՄԱՆԻՍ.—Դերմանական վիճակ
կայսրն անաշտը ուղեւորութեանը և
այցելութիւնները անուամբ այս օրը և
նա Բերլինից Միւնխենի վրայով ուղե-
ւորեաւ Միւնխեն, որտեղից Վեդալիսի վը-

ների համար սեպ. 27-ին հոգեւոր վո-
րէն բաց գրանք էլ հաղիւ թէ կար-
գանային մի նկատելի նորաւ հայտնե-
լի, հաղաւային Ալժիրի և Բանի
երկրագործական և արդիւնագործական
կոչուած բամբակուր ընկերութիւնն գա-
լով ամենաշնչին զինելով աշտիւն հո-
գիւր չէրէր և յատուկ այդ տեղեր-
քի համար յարմարացրած իւր գործի-
նով ստորերկրայ զեռի հոսանքը չըրա-
նելով, միւնխենի միջոցով աստու-
րին ջուր հանելու: Այդ ընկերութիւնն,
որ մօտ էլ միւնխեն քաղաքի և ծախիւ
այժմ արդեն բաւական ընդարձակ տա-
րածութիւններով աշտիւն և արմատնե-
րն և աշտիւն օգտուելով է ստանում:
Այդ ընկերութեան օրինակին հետեւեց և
մի ուրիշ նոյնպէս բամբակուր ընկերու-
թիւնը ձեւարկու է, առաջին նուայ
նրանք ստիպուած են աշտիւն փողի
միւնխու, բայց այնուհետ արդէն հա-
մարեա թէ առանց ու է ծախիւ կա-
րող են արմատնու մի քանի տա-
նակ տարիներ շարունակ շահուած:

Ջարմանալի չէ, որ այն աւաղուտ
անապատը, որ մարգարիտը հօշակ է
ստացել, այժմ արաւաղուտ է առանո-
րէն ոչ միայն արմատնի, այլ և ցորեն,
հաճար, կորեկ, եղիպտոցորեն, սորգո,
դաղճիկ, կարմուռ, սեխ, ձմերուկ և այլ
բանջարներ, որոնք արդիւնահասութեան
և վաճառականութեան նպատակով առա-
կաներ են զարմել: Բայց այդ պատրաս-
տում են մեղր, չաբաթ, օղի և այլն և
ուր պատրաստում են 13 հազար հո-
գուց աւելի թէ սպիտակամորթ և թէ
սևամորթ մարդիկ: Եւ այս բոլորը մի
հասարակ գործիքի միջոցով, որ բաղ-
կացած է չորս երկաթի սիւններից, ո-
րոնց վերին մասերը երկաթի թիւղով
միացած են իւրաքանչիւր չորսիւնով: Այդ
պարզ մեքենան կարող է 30 հոգու եր-
կու ամուսայ աշխատանքի զորութեամբ

արտադրել 23 խորանարդ մետր ջուր:
Դարձին կարելի է հնչուութեամբ մի քա-
նի ուղեւորով վերադառնել մի տեղից ու-
րիշ տեղ և նրա միջոցով արդէն 114
հոգ է փորում, հարկը հաղարկեց աւե-
լի արմատնի տեղում:

Այդպիսի գործիքներ շաա կան, ամեն
մէկն էլ մի հնարաւոր պատմութեամբ:
Բայց որ մէկի վրայ կանգ առնեալ Սա-
կայն զրանց մէջ էլ ևս առանձին հնա-
րքորութիւն գործիքներ գործող մե-
քենաներն են: Ահա օրինակ Մարիսի
թղթի և գործարանը. դա մի աշտիւն
մեքենայ է, որի մի մասում լինում են
ամեն տեսակ կերտուտ քուրքեր, բամբա-
կի կտորանքը, չորիզները, որոնք մի
տեղ լուացւում, միւրեւում են միւս տեղ
կարտաւում, խառնուում ուրիշ հիւղողի
հետ, փրփուում, սպիտակում և միապա-
ղաղ լցւում շորանոց թիւղի և մա-
հաղի սաւանի վրայ, փաթեթուում տա-
քացած զանաւոր շորիչ, մէկից միւսն
փոխադրում, շորանու, թղթի կերպա-
րանք առնում, հանում մի ուրիշ դա-
ւանի, որի վրայ մի քանի մասեր կարտա-
ւում կանոնաւոր ձեւ և միջնային բո-
ւորովին պատրաստ փաթեթուում վը-
ջին զանաւոր շորիչ. 10—15 քաջ տա-
րածութեան վրայ տեսնում են այդ բո-
ւոր գործիքութիւնները: Ահա նոյն Սա-
կայնի մի աղաղական արագաւորը.
տապաղիւն առաջին գործիքի վըջին
կանաւորից վըջնում է պատրաստի
թղթիլը, զնում նշանաւորեցիկ ուղեղ-
թեամբ մամուլի վրայ չափում է ա-
հաղին անիւնը դառնում են զոյգ զա-
նակները, կամայ և հաւասարապէս ծո-
րում է տապաղական մուրը, գնում դա-
լիս են լրագրի կապած շորս երկունը—
թղթիլն արագութեամբ անհետանում է
զանաւորների միջն և ահա միւս կողմից
զուրկ և դալիս լրագրից տալուած պատ-
րաստ մի ուրիշ գործիք վըջնում է

նոյն թիւղիլը և ծաղում, կարծում,
արձակման հետ Յուլիսի 21-ին էր, որ

ժողիւրը կորածուտ պատրաստում է ու-
ղեւոր ձեռք ձեռք Սակայն թղթի գործիքը
միջոցով մամուլի հետ կապով մեքե-
նան անընդհատ, առանց թղթի կարտա-
ւելու էլ շարունակ տեղի նոյն գործի-
քով: Այդ մեքենան կարող է մօտ 100
մետր երկարութեամբ և մի քանի մետր
լայնութեամբ թողլով պատրաստել Սը-
րանից մօտ երկու ամիս առաջ, նոյն-
ից տապաղուց «Figaro» թիւղիլը և
ձրիաբար մօտ մի միլիոն օրինակ բաշ-
խուց ժողովրդին՝ որդէս նաեւ թիւղ-
թի 25 ամիս յըրկանի առթիւ Սա-
կայն դա բացառիկ գէպ էր միջոցը:
«Le petit Journal»-ի համար մի նոյն-
թիւն չէ աշտիւն տապաղուելը. դա Սա-
կայն, ինչ չսխալուած, ամենաարագ-
ածած թիւղիլն է և այժմ մէկ միլիոնի
շաա աւելի է տալուած ամենայն օր:
Հաւանալի է, որ մի այդպիսի թիւղիլ
համար էլ հարկաւոր է այնպիսի տապ-
ղական մամուլ, որ կարող լինի արագ
տպել և ահա Մարիսիւն արագաւորը
35—40,000 օրինակ կարող է տապաղել
մի ժամում... Բայց սա ինչ զարդը է...
զօմ... զօմ... որտեղիւն լուսեց
6 անգամ չափելով մեքենաների բաշ-
խուցած բոլոր արժեքներ, ձայնիւն Բը-
լոն էլ իրենց ուղաւորութեանը դարձ-
նում են մեքենաների անաղական բա-
նի կողմը և ով որ ծառի է այդ ձայ-
նին, շաաւոր հանում է ժամացոյցը ի-
մանալու, թէ արդեօք իւր ժամացոյցն
համեմատ և կրօնը իւր ժամացոյցին, որ-
հետեւ այդ արժեքը կրօնը ժամացոյց-
ցի գործարանից ուղարկուած աշտիւն
ժամացոյցի հնչումն էր, որի ահագին
ծօնանակը համաշափ բաղիւնում չար-
ւում է ալ ու ծախիւ Այդ միջոցին էլ
Քիշեան աշտարակի վըջից որտեղ նաեւ
թիւղանքի, որ ամեն օր ճիշդ ժամը
6-ին արձակում է. կրօնը ժամացոյ-
ցը բանում է և կապ ունի թիւղանքի

արձակման հետ Յուլիսի 21-ին էր, որ

հատարակուցիւն Նախադաշն այ-
ցելութեան միջոցին ժամացոյցի գործա-
րանաւորը կըլը՝ տիկին Ջուստան
արձակ է ժամացոյցանով ա. Վարսին
մի մտակ մատուց ինքնուրիշ, որ այդ
մտակով հարուած է և կտիւ ճաճանակ
շարժումն արդիւնով լինել, այ. Վարսին
մարդն առաւ, թէլը կտիւց և ժամա-
ցոյցը տանելու հարուածով հնչեց,
ոչ չհնչեց, այլ որտեղ: Թէ և օրը տա-
րածում է, բայց մեք էլ կարող ենք
մի քանի բաներ դիտել: Ահա մի փոք-
րիկ զարդիլ մեքենայ, որ ուրիշ մեքե-
նաների մասին է հիւսում պատրաս-
տում ահա զէլի հարկերից ժամը
բամբակուց թղթիլը. հարկաւոր է
խոշորացոյցով միջն աւել երկու գծերի
շուրջ տարբերութիւնն որդեւոր համար,
այն էլ մանրաւորին զիտողութիւնից
յետոյ... Սակայն այդպիսի գործիքնե-
րով միայն մասնաշնչաներն են հետա-
բերուում, մեքենան ընդհանուր հատա-
րակութիւնն աւելի է քիշեալ անող զոր-
ծիւնիլ շուրջ է խմբում: Ահա խումբ
բաղձութիւնը խանում է այն կողմը
զէլի ծախ, Եղեւանի նոր կատարելա-
գործած ձայնախոսի շուրջը, միմեանց
ձեւերից լուում են ուղիւ երկու փոքրիկ
զնգալիներ, որոնք միացած են մի թիւղի
վրայ և դնում են ալիւններին ձեր ա-
ռաջ էլ չէքարական գործիքներ շարու-
նակ պտուում է մի ինչոր նիւթով
ծածկուած փոքրիկ թիւղ ու կէս երկա-
րութեամբ մի զանալ և դուր լուում
է... օժ, սա իս ձայնախոսի կարմու-
թիւնը բացատրող մի ձեռք է մարդկա-
յին, իսկապէս խորհրդին ձայնով ար-
տանաւորում իւր բոլոր ինչիւնիւր, ձայ-
նի եղանակով. նա փոքր ինչ կանգ ա-
ռաւ, հարցայ ինչորը մարդից և կըր-
կին շարունակեց ձեռը... զանալը ձա-
նոր-ձայնը դառնում է իւր առանցքի վը-
րայ և փոքրիկ լուսնիւնից յետոյ ահա
յանկար լուսեց փիշախ նուրբ դալայ-

լիւր, նա զէլիլը չէ հաղաւ ու մի
երկնչեւոր, մտաւում նա շուրջը լուո-
նում աւելուց, լուում նա շարունակ
բայց դա շաա կարճ է տեսում... ահա
յանկար ձեռ ուղեւոր է բերում փոքր
ուժիւն, բայց մեքենաւոր մեքենան...
բայց զանալը շարունակ դառնում է
նա դեւ. չէ տարտել իւր դերը և դուր
լուում էր չուժակի վրայ նուրբ թիւղիւն
մարի և կանխանցով շարունակ զորդի
և բերեկուած հնչումները, եղանակը ձեռ
ծախիլ է. ձեռ էր լոււ նրան... հոյ,
Opera Comique ում, հոյ նախընթաց
երկնչեւոր... Սոք, սա արդէն մի առ-
բողջ նուազածները կարծեւորեւ են
լուում եւ, որտեւ ոչ միայն ընդհանուր
եղանակն, այլ և բամբակ առաւ թէ խո-
պոտ ձայնը, թիւղիլը դառնում—հաւա-
նակաւորն զիտողական լուսնի նուազ
է դա... Սակայն անորը զանալը շա-
րունակ դառնում է և դուր մի քանի
վարկեանով լուում էր ձեռ ծածկալ հաղ-
կանակն, այլ և բամբակ առաւ թէ խո-
պոտ ձայնը, թիւղիլը դառնում—հաւա-
նակաւորն զիտողական լուսնի նուազ
է դա... Սակայն անորը զանալը շա-
րունակ դառնում է և դուր մի քանի
վարկեանով լուում էր ձեռ ծածկալ հաղ-
կանակն, այլ և բամբակ առաւ թէ խո-
պոտ ձայնը, թիւղիլը դառնում—հաւա-
նակաւորն զիտողական լուսնի նուազ
է դա... Սակայն անորը զանալը շա-
րունակ դառնում է և դուր մի քանի
վարկեանով լուում էր ձեռ ծածկալ հաղ-
կանակն, այլ և բամբակ առաւ թէ խո-
պոտ ձայնը, թիւղիլը դառնում—հաւա-
նակաւորն զիտողական լուսնի նուազ
է դա... Սակայն անորը զանալը շա-
րունակ դառնում է և դուր մի քանի
վարկեանով լուում էր ձեռ ծածկալ հաղ-
կանակն, այլ և բամբակ առաւ թէ խո-
պոտ ձայնը, թիւղիլը դառնում—հաւա-
նակաւորն զիտողական լու

բայով ուղևորեցաւ, չնայելով ծովի ալե-
կոծութեան, զէպի Աթէնքը, Վիլհելմ
կայսրն իւր 16 ամուսնայ կառավարու-
թեան միջոցին երեսուն ինն ուղևորու-
թեան կատարեց, Նա 1887 թուականին
18 ճանապարհորդութիւն կատարեց, ո-
րոնցից մի քանիսը բաւական հեռաւոր
տեղեր էին. նա ի թիւս այլոց ուղևո-
րեցաւ Պետերբուրգ, Ստոկհոլմ, Վեննա,
Հռոմ, Նէապոլ, Իսկ ներկայ տարուս
նա արդէն 20 ուղևորութիւն կատարեց.
նա այցելեց Նորվեգիան, Լաֆոզնեան
կղզիները, Անգլիա, Սարաբուրգ, Հան-
նովեր և այլն. Բայց զեւ տարին չբա-
ցած, Վիլհելմ կայսրը նորանոր հեռաւոր
ուղևորութիւններ է կատարում՝ նախ
զէպի Նոտալա, ապա և զէպի արեւելք—
Աթէնք և Վ. Պոլսի Բոլոր եւրոպական
թերթերը լինն են զարմացման յորժան-
ներով այդ երկրասարդ կայսրի անդու-
աշխատութեան, անդադրում գործու-
նեութեանը նուիրում. Գերմանիայի
հոգը կայսրի այցելութիւնն Վ. Պոլսի
չատերը բացատրում են քաղաքական
նպատակներով, սակայն գերմանական
կառավարութիւնը յայտարարում է, որ
այդ ուղևորութիւնն ոչինչ քաղաքական
նպատակ չունի.

—Վեննայի կիսապաշտօնական Brün-
ner Morgenpost թերթը մեծ նշանա-
կութիւն է ստալի Բերլինի տեսակցու-
թեանը. Լրագիրը լիովին հաւատացած
է, որ Թագաւոր Վայսրի և Վիլհելմ կայ-
սրի անձնական բարեկամութիւնը լիովին
կապահովէ խաղաղութիւնը.

—Բերլինի «National Zeitung» թեր-
թը յայտարարում է, որ Գերմանիան
միշտ պատրաստ է Ռուսիայի օրինական
չափերը պաշտպանելու Բալկանեան թե-
րակղզուս.

—Պարիզում ստացուած տեղեկու-
թիւններին նայելով, գնեցաւ Բուլան-
ժէի զբաղման աղբիւրները ցամաքել
են, իսկ ինքը Բուլանժէն ծանր հիւանդ է.

—«Fremdenblatt» թերթը խիստ ո-
ճով գրում է մի կիսապաշտօնական յայ-
տարարութիւն է ստալի Բերլինում հը-
րատարակուող երկու հալա-աւստրիա-
կան թերթերի դէմ, որով սպառնում է,
որ Սերբիան կարող է քննադատել յիշեալ
թերթերի բռնած ուղղութիւնը.

—Ունգարական «Pesther Lloyd»
թերթը հաղորդում է, թէ սերբական
սիւսպլանին Սիրան թագաւորի ապա-
հարգան աւօրինի պիտի հրատարակէ,
բայց միևնոյն ժամանակ էլ Վեննա է,
որ Նատալիա թագուհին Սերբիայի
թագաւորի անշափաշատութեան միջոցին
արտաքսուի Սերբիայից.

—Թագաւոր Վայսրը Բերլինի չքաւոր-
ների օգտին նուիրել է 10,000 մարկ.

—Նորուգի պրինց Ֆրիդրիանդը զը-
րաֆ Վերնսի անունով ձաւել է Պարիզ
և, ինչպէս լուում է, տեսակցել է զրաֆ
Հարդինաուրի հետ (պրինց Սերբիայի Բա-
տմէնքը).

—Փրանսիական ներկայ պատգամա-
ւորների ժողովում կը լինին 93 կա-
լուածատէր, 131 փաստաբան և իրաւա-
բան, 57 գործարանատէր և վաճառա-
կան, 40 հրապարակաբան և գրող, 48
բժիշկ, 14 ինժեներ, 6 նաւատէր, 26
պաշտօնավող զինեալ, ծովակալ և
ուղար, 12 նախկին քաղաքագէտ, 15 նախ-
կին դատար, 25 նախկին պետական
գործիչ, քաղաքական և պաշտօնեայ, 7
նոստր, 10 սեղանատէր, 2 ճնամարանա-
կան (ակադեմիկ), 4 զինագործ, 4 եր-
գուհայ միջնորդ, 6 բանտար, 3 գործա-
րանատէր, 2 կապալաւոր և մի մի հատ
կալվսկոպոս, քարուղիչ, ատամնաբոյժ, զե-
ղարուեստագէտ, նուագաղաղար, պան-
թոկիստ զաւակարգիչ կը լինէ երկու
իշխան, մի հերցոգ, ութ մարդիկ, քսան
զրաֆ, ինչդ բարձն և լից տոնական
աղանական.

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

*** Մարտի 1890 թ. ապրիլին
արքայական հրամանով գեղարուեստի
ցուցահանդէս և կադուեկու, որին կա-
րող են և օտարազգիները մասնակցել
միատեսակ իրաւունքներով.

*** Փրանսիայի Լօ Նանդուսի Լեմ-
ժի մօտ գտնւ է հողի տակից հասող մի
զետ Նաւակով գետի հոսանքով առաջ
դնալով 2 կիլոմէտր տեղ անցել են գե-
ղեցիկ այրերի մէջով և հանդիպել են 7
լեմեր և 32 ջրվէժների. Կարծում են, որ
այդ զետի երկարութիւնը 7 կիլոմէտր
կը լինի և կազմում է Գորգոնա գետի
հիւղերից մինի աղբիւրը.

*** Ելիսաւնի ժողովրդականութիւնը
Պարիզի երկու գրադէտների զրդել է մի
ֆէլէրիա գրելով՝ էլէքտրականութեանը
օգտամատուրում. Ֆէլէրիան կը կոչուի
«Ելիսաւնի» և գրում է «Ելիզն-Թեմի» ի
համար.

*** Պարիզում մի նոր քնարեր միջոց
են գտել, որ օպիումի տեղին է բռնում.
Բարձի մէջ լցնում են լամպ և դնում
զլինների տակ. Ասում են, որ այդ քնա-
րէն առաւելագէտ աղղում է ներարդա-
յին կանանց վրայ. Բայց անկասկած է,
որ սղանարդիկ նախադաս կը համարեն
աւելի լամպի հեղուկը գործածել, քան
բարձը....

*** Մի անգլիացի իւր մի քանի բա-
րեկամների հետ գալիս է Պարիզի աշ-
խարհանդէսը և իւր բարեկամներին
աշփոց կորցնում. Դժբաղդաբար չէ էլ
կարողանում յիշել իւր իշած հիւրանոցի
անունը և ամբողջ գիշերը թախաւում
է փողոցներում Բայց չկարողանալով հիւ-
րանոցը գտնել, նա խաղաղ սրտով եր-
կաթուղի է նստում, գնում է Լօնդոն,
գտնում է իւր իշած հիւրանոցի անունը
և յաջորդ օրը յեղուցն անցնելով վերա-
դառնում է Պարիզ և գտնում իւր բա-
րեկամներին, որոնք նրա երկարատե
բացակայութիւնից անշնորհապաշտ
արդէն յայտնել էին օտարկանութեան և ո-
րոնում էին բոլոր հիւանդանոցներում.

*** Սեպտեմբերի 23-ին Մարտինի
կղզում ստրապիլի փոթորիկ է եղել,
որ մեծ աւերածներ է գործել և որի մի-
ջոցին շատ մարդիկ են մահացել. Կվար-
տօ գիւղում 200-ից աւելի տներ են
կործանուել. Կվարտուլիոյում—30 տուն.
Պիցցում խորաւակում է 15 տուն. Մօն-
ֆերրատօ և Կալիարի քաղաքներում
շատ տներ նոյնպէս խիստ վնասուել են.
Աւերակների տակ շատ զիւղներ
են թաղուած. Պաշտօնական տեղեկու-
թիւններին նայելով, ութ հարիւր անից
աւելի է խորտակուած. Կառավարութիւ-
նը միջոցներ է գործ դրել վնասուած-
ներին օգնելու համար.

*** Սեպտեմբերի 21-ին Մակեդոն
կղզու Սէն-Պիէր նաւահանգիստում երե-
ւում է «Geographique» չղեկնաւի մի
նաւակը՝ նաւատորմներով լեցուն. Նրանց
պատմածից երևում է, որ նախընթաց
օրը յիշեալ չղեկնաւի ընդհատում է
անգլիական «Minnie Swift» չղեկնաւի
հետ և երկու չղեկնաւերն էլ ջրասող
են լինում. Նաւատորմների ասելով, ծո-
վում էլ երկու նաւակ կայ ուրիշ նա-
ւատորմներով լի Մի քանի հոգի, որոնց
մէջ և երկու կին, խեղդուել են.

*** Պարիզի համալսարանացանդում
պրինցներից և իշխաններից միջանակ
ստացել են, Օմալիան հերցոգը՝ Սիլի-
ւիան պուկիօ գլխու համար, նրա եղ-
բայրը, հերցոգ Մօնպանսէլէն սիցիլիա-
կան նախնի և բօլոնիական գլխու և
բրնձի համար. Իշ. Բօլլընը՝ «մրցու-
մից դուրս» էր Լիւթմի գլխինների հա-
մար. Բրազանցիայի հերցոգը՝ անտառա-
բանութեան համար. Հօլլանդիայի իւա-
գաւորը՝ Նիդերլանդիայի զարեջի հա-
մար. Լալիժերի կարգիւնալը՝ յոյսիւն,
Ալիւրիայի արեւելիսոյսը՝ գլխու հա-
մար. Տրիվիլիական հերցոգը՝ զիւղա-
անտեսական ջանքերի համար.

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԵՌԱՌԻՆԵՐ

ՎԵՆՆԱ, 13 հոկտեմբեր. —Լիւթի
«Erzherzog Ferdinand»-ը ան-
վրտանգ գտնուած:

ԲԵՐԼԻՆ. —Սֆիլայից ստացուած
մասնաւոր տեղեկութիւններին նա-
խելով, փոխառութիւն անեն այն-
տեղ ընդհանրապէս աննպատ
տպաւորութիւն գործեց գլխաւո-
րապէս այն լուրի պատճառով, որ
փոխառութիւնը բոլորական եր-
կաթուղիները գրաւակաւով է ե-
ղած: Նոյնպէս հաղորդում են, որ
աւանդականի օրէնքի զօրու-

թեամբ հատիկների վաճառումից
աւելի քիչ կառավարութեան հա-
շուած գումարից կ'ստացուի:

Խմբագիր-հրատարակիչ
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐՆԱՆ.

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Տ Ո Ւ

«Նոր-Բար»-ի Օրացոյց.

1889 թ. ֆ.	Հոկտեմ.	Տեղ. Հայկ. Թ.
14	—Եր. դձ.—Լու. 2. Ն. Տ. Հոկ. 26. Սահմ. 5. Տօն մեր ս. Մարտի, Նիկիէի, Մովսիսի, Քերթոյի, Գաւթի Անյալի, Գրիգոր Նարեկացու և Ներսէս Արշակունի տօն.	
15	—Կիր. դձ.—Լու. 3. Ն. Տ. Հոկ. 27. Սահմ. 6.	
16	—Բ. դձ.—Լու. 4. Ն. Տ. Հոկ. 28. Սահմ. 7.	
17	—Գ. դձ.—Լու. 5. Ն. Տ. Հոկ. 29. Սահմ. 8. Անանիայի, Մատթէի, Բառ- նարայի, Փրկիչադի, Յովնանու ա- ռարկոյ տօն.	
18	—Գ. աձ.—Լու. 6. Ն. Տ. Հոկ. 30. Սահմ. 9. Առ. քա. լու. միջապատ.	
19	—Ե. ալ.—Լու. 7. Ն. Տ. Հոկ. 31. Սահմ. 10.	
20	—Ուր. րի.—Լու. 8. Ն. Տ. Նոյեմբեր 1. Սահմ. 11.	
21	—Եր. րի.—Լու. 9. Ն. Տ. Նոյ. 2. Սահմ. 12. Մատթէ, Մարկոս, Վա- կաս և Յովնանու աւետարանիչնե- րի տօն.	
22	—Կիր. դձ.—Լու. 10. Ն. Տ. Նոյ. 3. Սահմ. 13.	
23	—Բ. դձ.—Լու. 11. Ն. Տ. Նոյ. 4. Սահմ. 14. տօն Վաղարշ, Մարիա- յի և Մարիամի.	
24	—Գ. դձ.—Լու. 12. Ն. Տ. Նոյ. 5. Սահմ. 15. Տօն Թ. Նոյի, Մարիա.	

Ժամագրեալ երթևեկու- թիւն թիֆլիսի և Վլա- դիվակաղ միջև:

Թիֆլիսից դուրս է գալիս

Հինգ հոգու քեռ ունեցող խոշոր—առաւ. օ-
տան 7 ժ., գիշերում է Գուգարու կու-
րարանում, միւս օրը երեկ. 5 ժ. հա-
նում է Վլադիվակաղ.

Հինգ հոգու քեռ ունեցող խոշոր—առաւ. 9 ժ.,
գիշերում է Միլի կայարանում. Վլա-
դիվակաղ հանում է միւս օրը առ. 8 ժ.

Վեց հոգու քեռ ունեցող խոշոր—առաւ. 4 ժ. և
առանց գիշերելու միւս օրը ե-
րեկ. 7 ժ. հանում է Վլադիվակաղ.

Վեց հոգու քեռ ունեցող խոշոր—առաւ. 5 ժ. և
առանց գիշերելու միւս օրը ե-
րեկ. 8 ժ. հանում է Վլադիվակաղ.

Վլադիվակաղից դուրս է գալիս
Հինգ հոգու քեռ ունեցող խոշոր—առաւ. 7 ժ.,
գիշերում է Պատմամարտի կայարա-
նում և միւս օրը երեկ. 6 ժ. հանում է
Թիֆլիս.

Հինգ հոգու քեռ ունեցող խոշոր—առաւ. 9 ժ. և
գիշերելով Միլիում, միւս օրը ե-
ր. 7 ժ. հանում է Թիֆլիս.

Վեց հոգու քեռ ունեցող խոշոր—առաւ. 4 ժ. և
առանց գիշերելու միւս օրը ե-
ր. 7 ժ. հանում է Թիֆլիս.

Վեց հոգու քեռ ունեցող խոշոր—առաւ. 5 ժ. և
առանց գիշերելու միւս օրը ե-
ր. 9 ժ. 50 վ. հանում է Թիֆլիս.

ՀԱՅՈՒՆԵՍ ԲՈՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ
խնդրում է ընկերութեան անդամներին և ցանկացողներին շնորհ բե-
րել ս. Նշան եկեղեցին, կերակի՝ հոկտեմբերի 15-ին, առաւօտեան
11 ժամին, ներկայ գտնուելու ընկերութեան հանգուցեալ բարերարնե-
րի հոգահանգստեան և ապա նոյն եկեղեցու դպրոցի աւարտող աշա-
կերտուհիները պարգևաբաշխութեան հանդիսին:

(Ա.) 2—2
ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԻՄԵՐԵՅԻ ՀԱՅՈՑ ՎԻՃԱԿԱՅԻՆ ԿՈՆՍՒՍՏՈՐԻԱՅԻ
Ատենի մէջ նշանակուած է աճուրդ, 27-ին տոյն հոկտեմբերի, առանց
կրկնաճուրդի, Օրթաճալայի էջմիածնապատկան աղէին կապալով տա-
լու համար:
Անդամ կոնսուտորայի՝ Ղ. Առնդ աւագ քահ. Խարաղեանց
3—1

Գ. Պ. Ս. ՇԱՀԱԶԻՉԵԱՆՅԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՂԱՆԱԿՐԵՐ
Գինն է 25 կոպէկ.
Վաճառում է յայտնի գրավաճառանոցներում և հեղինակի մօտ
Դումարով առնողներին 20% կը լինի:
Դիմել հետեւեալ հասցեով. Тифлисъ, Метехская улица д. №
28, Мари Бахчиевой.

5—1
Դ ու լ ռ ս ե կ ա լ մ ա մ ու լ ի տ ա կ ի ղ
ՅԱՐ. Յ. ՄԱՐԱԳԵԱՆԻ
„ԳՆԵԳԱՆ ԹՋԱԽ“
Վիպական դրոշմներ
Ծախուում է հայ գրավաճառանոցներում:
Գինն է 20 կ.

10—4
ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ՆՈՐ ԲԱՅՈՒՄՈՒՄ
„ԿՈՎԿԱՍ“
ԶԻՆԱԳՈՐԾԱՐԱՆԸ
Ընդունում է պատուէրներ
ՆՈՐ ՉԵԻՒ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒՄՈՒՄ
Թէ կեդրոնական (центрального бoja) և Թէ լցնովի (именнольное)
հրացանների, նոյնպէս մօնաէկրիտօնների:
Նաև ընդունում է Գորգոնա համար ԱՍԵՆ ՏԵՍԱԿ ատրճանակ-
ներ. Դեքտիւրում է Հին հրացանները ՆՈՐ ձևերի (система):
Հինագործարանը գտնուում է Սալաւոսկի քաղաքում, Կուղենցի
փողոցի վրայ:
Հասցէն նամակների և հեռագրերի համար՝ Тифлисъ, Алоянцъ.
X—5

ԻԻՍԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ԲԱՍՄԱՍՆԻ, ԼԻԿԵՐՆԵ-
ԲԻ, ՄԱՍՆԱՌՈՐԱՊԵՍ Օ-
ՂԻՆԵՐԻ, ԿՈՆԵԱԿԻ, ՌՕ-
ՄԻ ԵՒ ԱՐԱԿԻ.
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ ԵՒ ՎԵՆՆԱ
ՅԻ ՍԵՂԱՄԱԾ ԹԹԻՄՈՐ,
ՋՏԱԾ ՍՊԻՐՏ ԵՒ ՄԱԲ-
ՐԱԾ ՈՒ ՋՏԱԾ ՍԵՂԱՆԻ
ԳԻՆԻՆԵՐ

Ա. ՎՈԼՖԵՄԻՏ, ԲԻԿԱՅՈՒՄ
Իմ գործարանի արտադրութիւնները գործածողների կող-
մից լուրեր են հասնում ինձ, որ Բիգայի սե բալասանը, օրը
գործ է ածուած տեղի, ստանդարտ խանգարման և ալլ ախ-
տերի դէմ, ծախուում է ոչ թէ միայն զանազան գներով (նը-
րա արժանաւորութեան և լատկութեան համեմատ), բայց
և զանազան համ ունի, այնպէս որ գնողները ստանալով զա-
նազան բալասաններ, կասկածանքով են վերաբերում դէպի
նա. ուստի պարտք եմ համարում ի գիտութիւն ընդհան-
րութեան յայտնելու, որ ԻՄ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԲԻԿԱՅԻ ԲԱՍՄ-
ԱՍՆԸ, ինչպէս որ առաջ էր, նոյնն է և այժմ, ՄԻՄԻԱՅՆ
ՄԻԱՏԵՍԱԿ ՀԱՄՈՎ, թէպէտև տեսակների համեմատ՝ ծախ-
ուում է զանազան գներով:

Ընդ սմին անհրաժեշտ է ուշ դարձնել, որ ԻՄ ՄԻԱԿ
ԻՍԿԱԿԱՆ Բիգայի բալասանը ԿՐՈՒՄ է սե գոյնի գործա-
թուղթ՝ ոսկէ, արծաթի և բրոնզէ կնիքով՝ նայելով, թէ
որ տեսակի է—I, II թէ III, և զբա վերելք ԱՐԳՈՒՆԱԿԱՆ
ԴՐՈՇՄ, իսկ կողքերին զանազան ցուցահանդէսների պար-
գահներ. իսկ Բիգայի ԱՆՈՒՆԸ ԿՐՈՂ բալասանը, որ սպիտակ
գոյնի գործաթուղթ ունի՝ Բիգա քաղաքի պատկերով, — դա
մրցումի արտադրութիւն է և ոչ ինչ առնչութիւն չունի իմ
միակ իսկականի հետ, որը իմ պատրաստածն է Կուղենցի
րեցեպով (որը ժառանգաբար ունիմ ես) և կրում է իմ
Ֆիլման, որ գոյութիւն ունի 1845 թուականից ի վեր:

Ա. ՎՈԼՖԵՄԻՏ, Բիգայում.
(Գ) 10—1